

EX-POST -KYSELY FFF MALAGASY MAHOMBYN JA TAKSVÄRKKI RY:N LUKUTAITHANKKEEN TULOSTEN VAIKUTUKSISTA JA KESTÄVYYDESTÄ

RAPORTTI
marraskuu 2017
Ulla-Maija Aitakangas

Kuvassa entiset ASAMA-oppilaat Nicole, Marie, Pierre, Prisca ja Daniella Malagasy Mahombyn toimistossa Fianarantsoassa 18.9.2017

1 Taustaa

Taksvärkki ry rahoitti vuosina 2009-2013 FFF Malagasy Mahombyn toimeenpanemaa luku- ja kirjoitustaitohanketta Madagaskarilla. Hankkeen välittömänä tavoitteena oli parantaa koulua käymättömien ja koulunsa keskeyttäneiden lasten ja nuorten pääsyä opetuksen piiriin. Hankkeella pyrittiin myös edesauttamaan aikuisten lukutaidottomuuden aiheuttamien ongelmien ratkaisua. Pitkän tähtäimen tavoitteena olivat köyhyyden vähentäminen ja demokraattisen osallistumisen lisääntyminen Madagaskarilla koulutuksen kautta.

1.1 Malagasy Mahombyn menetelmät

Ambohitorsotra = Aakkosten planeetta: Malagassin kielellä lukemaan ja kirjoittamaan oppimisen menetelmä, joka käyttää osallistavia ja hyvin leikinomaisia, kertomuksen juoneen perustuvia tekniikoita. 11–17-vuotiaat lapset oppivat lukemaan ja kirjoittamaan kolmen kuukauden aikana. Heti tämän opetuksen päätyttyä lapsi ilmoitetaan peruskoulun ala-asteelle tai hän menee ASAMA-luokalle.

ASAMA-metodi: Nopeutettu tehokoulutus koulunkäynnin keskeyttäneille tai koulua käymättömille 12–18-vuotiaille lapsille ja nuorille. Opetus tiivistää ala-asteen 5 vuoden opetusohjelman kokonaisuudessaan 10 kuukauteen ja antaa edunsaajille mahdollisuuden osallistua ala-asteen loppukokeeseen, jonka läpäistyään oppilas pääsee jatkamaan julkista koulua luokalle 6.

AFI-D-metodi (Toiminnallinen luku- ja kirjoitustaidon teho-opetus): Luku- ja kirjoitustaito-opetuksen menetelmä, joka sovelletaan arkielämään ja edunsaajien tarpeisiin (aikuiset, nuoret) sisältäen: 1 kk luku- ja kirjoitustaito-opetuksen valmistelua – kohdekytän valistamista, 48 päivää luku- ja kirjoitustaidon alkeisopetusta – lukemiseen, kirjoittamiseen ja laskemiseen perehtymistä ja 36 päivää perustason jatko-opetusta – taitojen vahvistamista oppijain kiinnostuksen kohteiden avulla.

Hankkeessa käytettiin pääosin kahta jälkimmäistä menetelmää.

2 Kyselyn toteuttaminen

Toimeksiannon mukaan kyselyn tarkoituksena oli selvittää, mitä hyödynsaajien elämässä ja hankkeen aikaansaamisessa rakenteissa on tapahtunut hankealueilla, joita oli neljä: Androy etelässä, Madagaskarin kaakkoisosassa, Haute Matsiatra ja Antananarivo ympäristöineen. Etelässä ja kaakossa sijainneet hankealueet ovat niin kaukana, ettei käytettävissä olleen ajan puitteissa ollut mahdollista lähteä käymään paikan päällä. Se oli myös kustannus- sekä turvallisuuskysymys. Koska haastatelluja ei voinut tehdä myöskään puhelimitse, jäljelle jäivät Haute Matsiatra ja Antananarivon seutu. Pääsin haastattelemaan paria opettajaa ja koulutuksen läpikäyneitä lopulta Fianarantsoassa ja sen lähistöllä Andoharanomaitson kunnassa. Antananarivossa sain tietoa hankkeesta myös kouluttajan näkökulmasta. Kaakkoisosan tilanteesta kuulin onnekkaan sattuman ansiosta AFI-D-animaattorien valvojana hankkeen aikana toimineelta henkilöltä. Lisäksi keskustelin FFF Malagasy Mahombyn toimistossa järjestön edustajien kanssa sekä haastattelin toimiston yhteydessä toimivan ASAMA-luokan opettajaa.

3 Kyselyn tulokset

Yhteenvedon voi sanoa, että hankkeella on ollut myönteisiä vaikutuksia, jotka näkyvät ja tuntuvat yhä sekä lukutaitokurssin käyneiden elämässä että FFF Malagasy Mahombyn toiminnassa ja asemassa järjestönä. Epäonnistumisia on tietenkin tapahtunut ja virheitä tehty, mutta kokonaisuutena hankkeen saldo on positiivinen.

3.1 Entisten ASAMA-oppilaiden kuulumisia

Tein Fianarantsoassa ja Andoharanomaitsoissa haastattelut yhdessä Zohery Andrianjoharyn kanssa hänen toimiessaan tulkkina. Haastatelluilta tiedusteltiin, miten heidän saamansa koulutus on vaikuttanut heidän elämäänsä ja ovatko saadut taidot parantaneet heidän ja heidän perheittensä hyvinvointia.

Kysyimme myös, käyttävätkö he oppimaansa vielä arkielämässään. Lopuksi toivoimme heidän kertovan, mitä he ajattelevat hankkeesta nyt, kun sen loppumisesta on kohta neljä vuotta ja mikä merkitys hankkeella on ollut heille.

Kaikki kertoivat kuin yhdestä suusta, että hanke on muuttanut heidän elämäänsä. Jos he eivät olisi päässeet ASAMA-kurssille ja sen jälkeen jatkamaan julkisessa koulussa hankkeen tuella, heidän tulevaisuudennäkymänsä olisivat aivan toisenlaiset. Yhdestä olisi voinut tulla karjapaimen, toisesta kuljeksija, kolmas joutunut jäämään kotiin jne., koska kenenkään vanhemmilla ei olisi ollut varaa maksaa lastensa koulunkäyntiä. Nyt heidän opiskelunsa on paitsi hyödyttänyt heitä itseään, myös helpottanut perheiden elämää. He ovat eri aineiden lisäksi oppineet elämäntaitoja ja miten kommunikoida ja toimia toisten kanssa. Nuoret kykenevät ottamaan vastuuta ja heidän osaamistaan arvostetaan. Eräs nuori mies sanoi, että hänestä on tullut perheensä neuvonantaja, vaikka hän on nuorin. Hänen puoleensa käännytään aina, kun tulee vastaan jokin ongelma. Kuudesta haastatellusta yksi on kirjoittanut ylioppilaaksi tänä vuonna, toinen on lyseossa ja neljä yläasteella. Andoharanomaitssossa vastaamme tuli vielä neljä entistä ASAMA-oppilasta, joita emme valitettavasti ehtineet haastatella. He kuitenkin kertoivat nimensä ja nykyisen luokkansa. Heistä kolme on yläasteella ja yksi käy teknistä koulua.

Nuorilla on unelmia, joita he haluavat toteuttaa. Heistä ainakin yksi haluaisi päästä jatkamaan opiskelua yliopistossa, mutta tällä hetkellä siihen ei ole varaa hänen isänsä kuoltua. Hän toivoi saavansa jostakin rahallista tukea voidakseen jatkaa opintoja.

Gilbert, ylioppilas Andoharanomaitssosta

Andoharanomaitssossa vastaan tulleet Claudia, Pierrette, Emeracienne ja Samuël

Entisten ASAMA-oppilaiden kertoma hankkeen vaikutuksista sai vahvistusta, kun tapasimme Andoharanomaitssossa Antaranadijan kylän pumppuhuoneella kaksi miestä, joista toinen oli fokontany (paikallinen kunnan osa-alue) puheenjohtaja. He sanoivat, että on nähtävissä selvä ero ASAMA-kurssin käyneiden ja kotiin jääneiden nuorten välillä. Koulua käyneet nuoret ovat omatoimisia ja itsenäisiä, eikä heidän vanhempiansa tarvitse pitää heistä enää huolta yläasteen aikana. Koulutetut nuoret saavat helpommin töitä ja heistä on tullut esikuvia kylän muille nuorille. Lukutaitohankkeella oli miesten mielestä muutenkin myönteinen vaikutus kylän elämään. Lopuksi he esittivät toiveen toisesta hankkeesta, joka mahdollistaisi ylioppilaaksi päässeiden nuorten kouluttautumisen opettajiksi. Nämä nuoret haluavat opettaa kylän lapsia.

ASAMA-koulun animaattorina viisi vuotta toimineen Marie Rasoanirinan mukaan ASAMAlla on ollut vaikutusta myös niiden nuorten kohdalla, jotka eivät ole päässeet yläasteelle. Suurin osa heistä on mennyt naimisiin ja jäänyt hoitamaan kotia. Heidän ajatusmaailmansa ja

tapansa hoitaa asioita on kuitenkin koulutuksen ansiosta muuttunut. Heidän elämänsä on parempaa kuin se olisi ilman saatua oppia.

3.2 AFI-D-kurssin vaikutuksia

Meillä oli mahdollisuus haastatella vain yhtä AFI-D-kurssin käynnyttä henkilöä Andoharano-maitsossa, koska hän asui riittävän lähellä. Muut asuvat niin kaukana, ettei heitä voinut mennä tapaamaan. Olisi tarvittu enemmän aikaa ja turvallisuussyistä meidän piti päästä lähtemään takaisin Fianarantsoaan jo iltapäivällä kun oli vielä valoisaa. Haastateltavamme osallistui koulutukseen heti hankkeen alussa vuonna 2009. Luku-, kirjoitus- ja laskutaidon lisäksi hän oppi ompelamaan. Ompelijan ammatti ei yksin riitä elämiseen, vaan tueksi tarvitaan muita tulonlähteitä kuten maanviljely ja karjanhoito. Perheen hyvinvointi on kuitenkin lisääntynyt. Hänen koulutuksessa oppimansa taidot ovat hyödyttäneet häntä, sillä ompelutöitä tehdessä hänen on osattava mitata kankaan menekki ja laskea työn kustannukset. Haastateltavamme ohjaajana toiminut opettaja tiesi kertoa, että monet muutkin oppivat lukemaan ja kirjoittamaan. Heidän elämänsä on koulutuksen ansiosta parantunut.

Bakoliy, entinen AFI-D- kurssilainen

Tulkkini Zohery seurassaan opettajat Mme Albertine, Mme Edwige ja Mme Marie

Muillakin hankealueilla AFI-D-koulutus on vaikuttanut opiskelijoiden elämään. Kun he ovat olleet motivoituneita ja käyneet kurssin loppuun, heidän käytöksessäänkin on tapahtunut muutos. Tuhlaileva rahankäyttö on loppunut ja taloutta osataan hoitaa huolellisemmin. Sen ansiosta elintaso on kohonnut ja ihmisillä on ollut varaa esimerkiksi rakentaa taloihinsa kestävämmät katot, ruoho on vaihtunut peltiin. Entisistä juopoista on tullut arvostettuja yhteisönsä jäseniä, joita kuunnellaan.

Dieudonné Rakotonirina, AFI-D-koulutuksen valvoja 2009-2013

Kaikkialla ei ole päästy yhtä hyvin tuloksiin, sillä joka paikassa ei ole tehty kurssia edeltäviä valmisteluja riittävän huolellisesti. Erityisen tärkeitä onnistumisen kannalta ovat metodin mukaisesti koulutukseen sisältyvät keskustelut, joiden myötä opiskelijoiden tulisi ymmärtää, miksi he tarvitsevat koulutusta ja miten se voi muuttaa heidän elämäänsä. Kaikki AFI-D-ohjaajat eivät olleet ymmärtäneet keskustelujen tärkeyttä, eivätkä olleet siksi painottaneet asiaa kouluttaessaan lukutaito-opettajia. Tämä ongelma on havaittu seurannassa hankkeen keskivaiheilla. Nykyisin Malagasy Mahombyn AFI-D-koulutuksesta vastaavat aikuisopettajat kouluttavat lukutaito-opettajat tehtävänsä. Siten kaikki tärkeä tieto välittyy suoraan opettajille ilman väliporrasta. Kokonaisuutena hankkeen aikainen AFI-D-koulutus on ollut saavutuksiltaan myönteinen.

3.3 Hankerakenteiden ja FFF Malagasy Mahombyn nykytilanne

Hankkeen alkaessa luotiin kullakin paikkakunnalla yhteisön ja viranomaisten kanssa rakenteet, jotka takasivat toimintojen sujumisen, kuten esimerkiksi opetustilana toimivan paikan järjestämisen. Lukutaito-opetuksesta vastasivat pääosin paikalliset yhdistykset, joiden kanssa Malagasy Mahomby teki sopimukset. Yhdistykset palkkasivat opettajat hoitamaan lukutaito-opetusta. Kun hanke päättyi, suuri osa yhdistyksistä lopetti toimintansa ja paljon opettajia siirtyi muihin tehtäviin. Vaikka Malagasy Mahomby menetti heidän osaltaan henkilöresursseja, he ovat voineet itse käyttää hyväkseen kertynyttä kokemustaan. Heitä on opettajina julkisella puolella. Toisaalta monet opettajat ovat hankeajoista alkaen pysyneet Malagasy Mahombyn palveluksessa ja toimivat esimerkiksi ASAMA-opettajina. Tärkeänä huomiona nousi esille myös lukutaito-opettajien valitseminen pormestareiksi ja muihin kunnallisiin luottamustehtäviin. He pystyvät asemassaan vaikuttamaan kunnan kehitykseen ja siihen, mikä arvo annetaan koulutukselle päätöksiä tehtäessä.

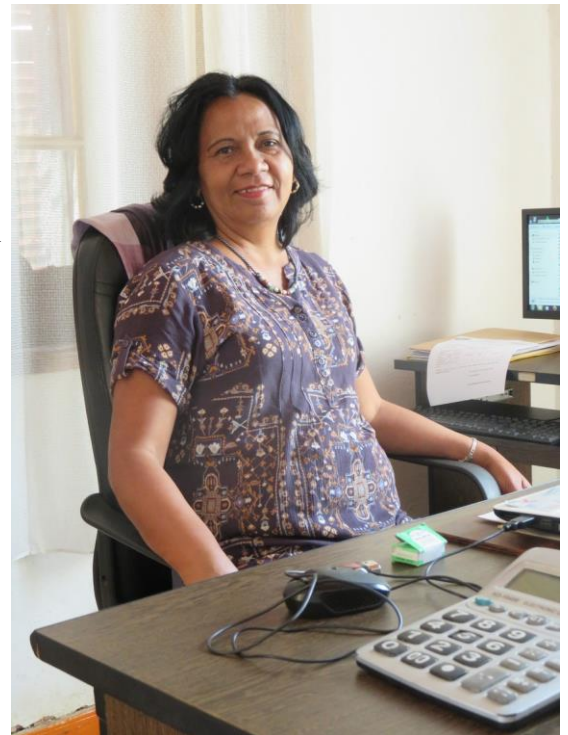
FFF Malagasy Mahomby ei ole pystynyt jatkamaan toimintaa hankealueilla rahoituksen loputtua. Järjestö on kuitenkin hankevuosien aikana vahvistunut. Se on osoittanut kykenevänsä hoitamaan laajamittaisen hankkeen hyvin tuloksin. Sen ansiosta Malagasy Mahomby on erityisesti AFI-D:n osalta ohittamaton tekijä Madagaskarilla. Vaikka Malagasy Mahomby ei mainosta toimintaansa, sen osaamista arvostetaan kansainvälisesti ja sen kanssa halutaan tehdä yhteistyötä. Parhaillaan Malagasy Mahomby hoitaa amerikkalaisen Catholic Relief Services -järjestön toimeksiannosta AFI-D-koulutusta 27 paikassa neljällä alueella eri puolilla Madagaskaria. Malagasy Mahomby käy neuvotteluja myös muista hankkeista eri osapuolten kanssa.

Nicole Rafalimanana, Malagasy Mahombyn toimiston yhteydessä sijaitsevan ASAMA-luokan opettaja

Malagasy Mahombylla on tällä hetkellä joitakin ASAMA-luokkia, mutta toiminnan laajentamista harkitaan tarkasti. Madagaskarin opetusministeriö on pyytänyt ASAMA-menetelmää käyttäviltä järjestöiltä ja yhdistyksiltä tarjouksia opetuksesta, mutta Malagasy Mahomby ei ole ilmoittanut osallistuvansa. Jos menetelmää aletaan käyttää julkisissa kouluissa, opetusministeriö saattaa vaikuttaa sen toteuttamiseen. Malagasy Mahomby ei halua olla sellaisessa mukana, vaan pitää kiinni alkuperäisestä menetelmästä, koska se on osoittanut toimivuutensa ja tehokkuutensa. Sen sijaan opetusministeriön kanssa on keskusteltu, että Malagasy Mahomby tekisi seurantaan muiden yhdistysten antamasta opetuksesta. Malagasy Mahomby haluaa joka tapauksessa lisätä tulevaisuudessa omaa ASAMA-koulutustaan.

Lopuksi voi todeta, että Malagasy Mahomby on nykyisin huomattava tekijä etenkin aikuiskoulutuksen saralla ja se on kysytty yhteistyökumppani. Sen menetelmien toimivuuden ovat ymmärtäneet myös ne ihmiset, jotka hankkeen aikana eivät pitäneet tarpeellisena oppia lukemaan ja kirjoittamaan. Nyt, muutama vuosi hankkeen päättymisen jälkeen he kyselevät, milloin Malagasy Mahomby tulee uudestaan. Nähtyään ASAMA- ja AFI-D-koulutuksiin osallistuneiden muutoksen ja menestyksen, he haluaisivat itselleenkin samaa. Hanke on täyttänyt tavoitteensa omalta osaltaan myös köyhyyden vähentämistä ja demokraattisen osallistumisen lisääntymistä silmällä pitäen, mutta niin kauan kuin Madagaskar on poliittisesti epävakaa ja hallitukset heikkoja, maa tarvitsee ulkopuolista apua perusopetuksenkin kaltaisen palvelun järjestämiseen. Koulunkäynnin keskeyttäminen on yhä yleistä varsinkin maaseudulla, missä suurin osa väestöstä elää.

Verohanitra Rakotondratidra, FFF
Malagasy Mahombyn toiminnanjohtaja

Haastatellut / tavatut henkilöt

Fianarantsoa

La 16.8.2017, Verohanitra Rakotondraditrakotona

RAKOTONIRINA Dieudonné, AFI-D-koulutuksen valvoja Vangaindranon seudulla hankkeen aikana (2009-2013), on yhä Malagasy Mahombyn palveluksessa

Ma 18.8.2017, FFF Malagasy Mahombyntoimisto, 5 sentistä ASAMA-oppilasta

FANOMEZANJANAHARY Marie Daniella, lukiolainen

FENOHERY NIRINA Prisca, yläastelainen

RAMAMONJY Pierre, yläastelainen

SOAZANATOMPO Marie Gabriella, yläastelainen

FENOHARY NIRINA Nicole, yläastelainen

RAFALIMANANA Anna Nicole, ASAMA-animaattori vuodesta 2009

ti 19.9.2017, Andoharanomaitso, n. 40 km Fianarantsoasta

RASOAMAMPRIANDRA Bakoliy Arimamy, 33 v. entinen AFI-D -oppilas 2009

RAZAFIMANDROSO Edwige. 2. varapormestari, FIVEMA-naistenyhdistyksen puheenjohtaja,

AFI-D -animaattori 2009, Bakoliyn ompelunopettaja

RASOANIRINA Marie Egyptienne, ASAMA-animaattori 2009-2014

RANDRIANATENAINA Gilbert, 23 v. suorittanut ylioppilastutkinnon 2017

RAJANAJAONA Harinina Albertine, 59 v. Ambohitsoratra-opettaja 2010

Miehet pumppuhuoneella

Entiset ASAMA-oppilaat:

AVOTRINIAINA Voninarivo Samuël, 16 v., 2. luokalla teknisessä koulussa

RASAMIARINIRINA Ventsoniaina Randjarisoa Emeracienne, 18 v., yläasteen 2. luokalla

RASAMIMANANJO Soamandimby Pierrette, 16 v., yläasteen 3. luokalla

VOLONIAINA Anjaratiana Claudia, 18 v., yläasteen 1. luokalla

Ke 20.9.2017 FFF Malagasy Mahombyntoimisto

RAKOTONDRADITRA Verohanitra, FFF Malagasy Mahombyn toiminnanjohtaja, (hankkeen koordinaattori 2009–2013)

To 21.9.2017 FFF Malagasy Mahombyntoimisto

ANDRIANJOHARY Zohery, aluepäällikkö (tiedotusvastaava, hankkeen vaikutusten seuranta 2009–2013)

Antananarivo

Su 1.10.2017 Andranoro

RAHARISOA, Lucie Agnes, aikuiskouluttaja, AFI-D -lukutaito-opettajien kouluttaja (AFI-D -animaattorien kouluttaja 2009–2010)